

Podelitev naziva zaslužna profesorica/profesor Univerze v Ljubljani, 12. december 2019

dr. Ljubica Marjanovič Umek, slavnostna govornica

Spoštovani rektor, cenjene zaslužne profesorice, spoštovani zaslužni profesorji!

Najprej zahvala gospodu rektorju za povabilo, da vas nagovorim ob imenovanju v naziv zaslužni profesor/zaslužna profesorica, in to v letu, ko Univerza v Ljubljani praznuje 100-letnico svojega delovanja.

Eden v svetu najvidnejših razvojnih psihologov Jean Piaget je v svojem laboratoriju v Ženevi desetletja preučeval, kako različno stari otroci mislijo. Spraševal jih je, kaj je misel, kaj so sanje, kaj je znanost ... In 7-letni deček je na vprašanje *Kaj je znanost?* odgovoril *To je tisto, ko ne veš in iščeš v glavi in še iščeš okoli in potem misliš, da veš, pa zopet ne veš.* In še 7 let stara slovenska deklica, ki je na enako vprašanje štirideset let kasneje odgovorila *Znanost ima znanstvenik v glavi, in potem je tu še računalnik, ki išče in išče, vendar ne najde. Kaj pa išče?* jo je dodatno vprašala eksperimentatorka. *Znanost, ampak ta je v glavi in znanstvenik mora brati in brati in se sprehajati, potem bo nekaj čutil in bo prišlo ven in bo nekaj novega odkril.* Gre za definicijo znanosti kot jo razume in ustvarja otrokov um in jezik. Pa vendarle ni zelo daleč od številnih definicij znanosti in umetnosti, ki ste jo desetletja živeli v svojem delovnem okolju, kot poklic in tudi širše kot način življenja. Prav vi ste z vašo visoko usposobljenostjo, znanjem, strokovno avtonomnostjo, trdim delom, družbeno angažiranostjo, vztrajnostjo, metodološko natančnostjo, etično naravnostjo, osebno integriteto, visoko prepoznavnostjo v domačem in mednarodnem prostoru dali posebno težo razvoju kritične znanosti, kulture in umetnosti na Univerzi v Ljubljani.

Univerza v Ljubljani je bila od nekdanj stičišče raznolikih znanstvenih in umetniških disciplin, ki se, tudi kot posledica tehnološkega in širšega družbenega razvoja, razvijajo v smer vedno večje specializacije, ob jasnem zavedanju, da je za doseganje vrhunskih znanstvenih rezultatov nujno povezovanje in združevanje disciplin. Prav interdisciplinarno raziskovanje krepi posamezne discipline. Simbioza med enim in drugim vodi k novim teoretskim spoznanjem, odkritjem, uporabnemu znanju ter umetnosti, ki presega lastne umetniške izraze ter spodbudi človekovo doživljajsko sfero, prenos misli in čustev. Svoboda in odgovornost pri raziskovanju gresta z roko v roki, prostor svobode in odgovornosti je široko odprt, hkrati pa vselej uokvirjen z etičnostjo raziskovanja, akademskimi vrednotami humanizma, zavezanostjo resnici in jasnim uvidom, da gre za delo, ki je v prid človeštvu. In gre tudi za nekaj civilnega poguma.

Družbena kritičnost je stvar družbenega privilegija, ki je »doma« na univerzi. Univerza je oziroma bi morala biti prostor strpnega in argumentiranega pogovarjanja o najrazličnejših, tudi zelo pragmatičnih vsebinah in problematikah, kot sta na primer slovenščina kot učni jezik ter poučevanju v tujih jezikih, merila raziskovalne odličnosti. Hkrati pa je prostor za preučevanje znanstvenih izzivov sedanjega časa, na določenih tudi s preteklostjo in z uvidom v prihodnost, kot so družbene neenakosti, digitalizacija in robotizacija, umetna inteligenca, trajnostni razvoj, vesoljska tehnologija, staranje ljudi, in sicer ob jasnem zavedanju, da je na koncu vedno pomemben človek in družba.

Spoštovani zaslužni profesorji, spoštovane zaslužne profesorice, vaše vrhunsko raziskovalno in umetniško delo je bilo vsa desetletja tudi podlaga za predano pedagoško delo, za vzgojo številnih diplomantov in diplomantk, doktoric in doktorjev znanosti, mlajših sodelavcev in sodelavk. Vaše

vodilo ni bilo zgolj posredovanje znanja, temveč oblikovanje družbeno odzivnih posameznikov, ki so vedoželjni, znajo misliti, razumeti, ustvarjati, sodelovati, biti človek z veliko začetnico.

Spoštovane profesorice, spoštovani profesorji, Univerza v Ljubljani se vam zahvaljuje za vašo izkazano modrost, kritičnost, vztrajnost, pripadnost in vas vabi, da z njo tudi v prihodnjih letih še sodelujete in na različne načine pomagate mladim generacijam, ki so vas, morda prav po vaši zaslugi, že ali pa vas še bodo prerasle. In nenazadnje, tudi vam dobro poznana spoznanja znanstvenih disciplin, kot so na primer razvojna psihologija, nevroznanost, gerontologija, pedagogika in andragogika, sociologija staranja govorijo o pomenu počasnega in postopnega izstopanju iz intenzivno delovnega v bolj svobodno in osebno okolje.

Iskrene čestitke in srečno.